

הדר פרק ששי עירובין

עו.

עין משפט נר מצוה

צו א מיי פ"ד מהלכות
עירובין הלכה יא
טוש"ע א"ח סי' שט
סוף ג:
צו ב מיי פ"ו מהל'
עירובין הלכה יא טור
ש"ע א"ח סי' שט סוף ג
וס"י טעו סעי' ג:
א ג ד מיי פ"ג מהל'
עירובין הלכה יא טור
ש"ע א"ח סי' שט סוף
ד:

אמצעי הוזה ליה בית שמניחין בו. נראה דאפי' יתנו העירוב
באחד הצמחים הסמוכים לחצרות או אפילו באחד מצמחי
החצרות אלו ג' צמחים אין לרייבין ליתן עירוב דעשו כולם בית שער
לאומה חצר המוליכה עירוב דרך עליהן לתוך חצרות:

שניהם קנו עירוב. מתוך
פ"י הקונטרס משמע
דאיירי בעירובי תחומין וקשה דבפרק
צמח מדליקין (שנת ג.ל.) משמע
ללא איירי רבא בתרווייהו בעירובי
חצרות ובעירובי תחומין דמשני לא
קשיא כאן בעירובי חצרות כאן
בעירובי תחומין וא"כ לפירוש הקונטר'
בעירובי חצרות לא קנו וקשה דא"כ
מאי פריך הכא מדרבא ונראה
כפירוש רבנו מנחם לך רבא איירי
בעירובי חצרות אבל בעירובי תחומין
דחמירי לא קנו והשתא פריך שפיר
ולשון לא דקאמר לא וערצ עלינו
שיך אפי' בעיר כמו לא ושכור לנו
פועלים (ב"מ דף פג. ט.'):
הדרן עלך הדר

לימא תנו סתמא ברשב"ג.
דקס"ד דלרצנן כיון דבג'
יונא מתורת לצוד חסוב פתח:
הא קמ"י מעמא דבוליה למעלה
ואגב דהדר ותנא למעלה
מעשרה תנא נמי פחות מארבעה
על ארבעה: **ישנים** ומשהו מהן
בתוך י'. לא כמו שפירש בקונטר' ב'ז
טפחים אורח מהיקפו בתוך
י' מאמצעו ולכאן טפח ומאמצעו
ולכאן טפח אלא כמו שפירש
ריב"ז אלו שני טפחים ומשהו
זקופים ממטה למעלה דהלון זה
היו שמונה טפחים על שמונה טפחים
מאחר דעגולו כ"ד טפחים על כרחק
באמצע ח' טפחים דכל שזקיפו
שלושה טפחים יש ברוחם טפח
וכשחסי שני טפחים למטה וכן
למעלה וכן משני דדין ישארו ד'
על ד' הלכך רריך שיהא חלון ב'
טפחים ומשהו בתוך י' בלוחך
זקיפת חלון באמצעי כד שיהא
משהו מן המרובע בתוך עשרה:
ורבי

זה נעשה בית שער לזה. כל בית נעשה בית שער לתוך שהוא פתוח
לו: בדיק. מנסה אם חכמו להשיב: שמי חצרות ושני צמחים צניפין.
ואין בני שמי החצרות רוצין לערצו ע"ז או אלא כל אחת לעמה וכל
חצר לא היחה עירובה צבית הפתוח לה אלא עשאתו בית שער והניח
עירובה צבית הפתוח לחצרותה:
מ"ו. ודאי אי תרווייהו בית שער
משוינן אין אחד מהן עירוב דהנותן
את עירובו צבית שער מן לקמן (פ"ה):
דאינו עירוב ואי תרווייהו בית גמור
אין אחד מהן עירוב שהרי בית זה
מפסיק בין חצר לעירובה והוא לא
עירב עמנה ואינה יכולה להציא
עירובה לתוכה לך בית זה: מי
משוינן. לכל בית שער חצר הסמוכה
לו כצבית שער שלא לאסור עליו ובני
חצר האחרת שעשאתו בית גמור
והניח צו עירובה משוינן לה כי בית
למיקני עירובה: מה נפשי. טעמא
מפרשי ואולי: קא מטנטל. כל חצר
צבית דלא מערצ ליה: שנייה קנו
עירוב. אלמא מדשדין השמשות
ספק הוא וספק דצביתיהם להקל
ועירוב ומדצביתיהם הוא לגבי האי
שנאלע עירובו בין השמשות משוינן
ולגבי האי שער עירוב כד קנה עירוב
משוינן ליה יום ועדיין הוא לו שהות
לקנות צביתה: לא מינכרא מינפא.
ולא הו' מיני דרצנן כי חוכא ואיטולא.
אבל הנך צמחים אלו קיימי קמן ולי
משוינן הכא לגבי והכא הכי הוינן מיני
דרצנן כי חוכא ואיטולא ולא נימן
פה לזדקיסו לרדות:

זה נעשה בית שער לזה וזה נעשה בית
שער לזה אמצעי הוזה ליה בית שמניחין
בו עירוב ואין צריך ליתן את הפת בדיק
להו רחבה לרבנן ב' חצרות וב' בתים ביניהם
זה בא דרך זה ונתן עירובו בזה וזה בא
דרך זה ונתן עירובו בזה קנו עירוב או לא
מי משוי' להו לגבי דהאי בית ולגבי דהאי
בית שער * [ולגבי דהאי בית שער ולגבי
דהאי בית] אמרו ליה * שניהן לא קנו עירוב
מה נפשי אי בית שער משוינן ליה * הנותן
את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת
אינו עירוב אי בית משוינן ליה קא מטלטל
לבית דלא מערב ליה ומאי שנא * מדרבא
דאמר רבא * אמרו לו שנים צא וערב עלינו
לאחד עירוב עליו מבעוד יום ולא עירוב
עליו בין השמשות זה שעירב עליו מבעוד
יום נאכל עירובו בין השמשות וזה שעירב
עליו בין השמשות נאכל עירובו משתחשך
שניהם קנו עירוב הכי השתא התם ספק
יממא ספק ליליא לא מינכרא מילתא אבל
הכא אי דלגבי דהאי בית לגבי דהאי בית
אי לגבי דהאי בית שער לגבי דהאי נמי
בית שער:
הדרן עלך הדר

חלון ג שבין ב' חצירות ד' על ד' בתוך
עשרה מערבין שנים ואם רצו
מערבין א' פחות מד' על ד' או למעלה מו'
מערבין שנים ואין מערבין אחד: **גמ' לימא**
תנו סתמא כר"ש בן גמליאל * דאמר כל
פחות מד' כלבד דמי אפי' תימא כרבנן
עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרשב"ג אלא
לענין לבודין אבל לענין פתחא אפי' רבנן
מודו דאי איכא ד' על ד' חשיב ואי לא
לא חשיב: פחות מד' וכו': פשיטא כיון
דאמר ד' על ד' בתוך עשרה ממיילא אנא
ידענא דפחות מד' ולמעלה מו' לא הא קמ"ל
טעמא דבוליה למעלה מו' ד אבל מקצתו בתוך י' מערבין שנים ואם
רצו מערבין אחד תנינא להא דת"ר כולו למעלה מו' ומקצתו בתוך
עשרה כולו בתוך י' ומקצתו למעלה מו' מערבין שנים ואם רצו
מערבין אחד השתא כולו למעלה מו' ומקצתו בתוך י' אמרת מערבין
שנים ואם רצו מערבין א' כולו בתוך י' ומקצתו למעלה מו' מיבעיא * זו
ואצ"ל זו קתני א"ר יוחנן חלון עגול צריך שיהא בהיקפו עשרים וארבעה
טפחים ושנים ומשהו מהן בתוך י' שאם ירבענו נמצא משהו בתוך י' מכדי
כל שיש בהיקפו שלושה טפחים יש בו ברוחבו טפח בתיסור סניא
הני
מרוצע ד' על ד'. כל חלון עגול בתחתית אמעמיתו נמוך ומאמצעיתו לכאן ולכאן הוא מגביה והולך ונריך לזה שיהו שני טפחים ומשהו אורח
מהיקפו בתוך י' מאמצעו לכאן טפח ומאמצעו לכאן טפח ועוד משהו דמי מרצעין ליה מדליקין ליה מיניה שני טפחים מן ההיקף עגול
שצין קרן לקרן לכל ד' דסתמין להו ומוקמין לה אריבעה ונמלא אותו משהו הנשאר בסוף * * על פני רוחב חלון כדאמר לקמן (ע"ב) רבועא מגו עגולא
פלגא צבית לדליי כלומר חצי מדה הנותרת צביעו ריבוע העגול עליו והיקף המרובע ט"ו נמלא העגול רצה עליו ח' הרי צ' טפחים לכל ד':
הני

זה נעשה בית שער לזה וזה נעשה בית שער לזה
בית שער לחצר זו וזה
הבית נעשה בית שער
לחצר זו ונמצא שני
הבתים היצויצונו בחי
שער ואין עירוב.
כתבתי הדר בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו אסור,
והאמצעי הוזה ליה בית שמניחין בו עירוב כי צרכין עירובין שתי
חצירות, וקיימא לן כל בית שמניחין בו עירוב אין צריך ליתן פת, נמצאו ג' הבתים וב' חצירות ויצאין בעירוב אחד של
חצר. בדיק להו רחבה לרבנן, כלומר אם הן בקיין בהילכות עירובין. שתי חצירות ושתי חורבות של אחרים ביניהן זה בא
מחצירו דהו החורבה הסמוכה לחצירו, ונתן עירובו בחורבה (שכיחי צהלה) [נאחרת], וכן בא זה מחצירו דהו החורבה
הקרובה לחצירו ונתן עירובו בחורבה האחרת קנו עירוב או לא קנו עירוב. ואמר ליה לא קני עירוב ממה נפשך, אי הני
חורבות כל חיה הויא בית שער לחצר הסמוכה לה, הנותן עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב. ויהי חורבות
בתין ניתנו נמצא כל אחד מטלטל בחורבה הסמוכה לה בבית דלא מערב, דהא (של) [כל] חדר מינייהו לא יחב עירוביה אלא
בחורבה הסמוכה לחצירה. ואומינן מיכר ספיאק הוא מאי שנא מדרבא דאמר א' לשנים צאו ועירבו עליו כו'. ודחינן הכי
השתא התם בין השמשות וספק יום וספק לילה וספק (ה)עירוב (עירוב) כשר. הכא או לתרווייהו בית שער [או לתרווייהו
בית], אבל לגבי האי בית שער ולגבי האי בית לא. הדרן עלך הדר

הגהות הב"ח

(א) ד"ה י"ד י"ג שנתן
בפירקא קמא. י"ג רש"י דף
ט: (ב) ד"ה ל"ד וכו' בסוף
עשרה הוא על פני:

רב ניסים גאון

לימא תנו סתמא כרבנן
משמעון בן גמליאל דאמר
כל פחות מו' [כלבד
דמי]. עיקר דברי רבן בן
שמשון בן גמליאל דאמר
בברייתא אמורה בפרק
מבוי, תנו רבנן קורה
היוצאה מכותל זה כו'.
רבן שמשון בן גמליאל
אמר פחות מו' אין צריך
להביא קורה אחרת. ואית'
נמי בפרק הישן תחת
המטה, והיא שניה
בתוספתא דעירובין בפרק
א'.

רבינו חננאל (המשך)

חלון שבין שתי חצירות
אריבעה על ארבעה בתוך י'
מערבין שנים (ואין) ונאם
[רבן] מערבין כו'.
אוקיימא להא מנתי'
אפילו לרבנן דסבירא להו
דרשויא לא אמרינן בהו
לכוד ותלתא טגי, הכא
דרשויה פיתחין, אי איכא
ד' טפחים הוי פיתחא, ואי
לא. ואוקיימא נמי
דהאי חלון שיש בו ד' על
ד' טפחים, אי הוה הני ד'
טפחים כולו להו למעלה מו'
[ונפקתו בתוך י'] טפחים
אמר רבן מערבין אחד.
תנינא ליה דהו רבנן כולו
למעלה מעשרה ומקצתו
בתוך י' כו'. תנא באהלות
פרק י"ג ממד המוטל
באור אינו מביא את
הטמאה תחת דופנו עד
שיהא בהיקפו כ"ד
טפחים. י' יוס' אומר
כ"ה (י' ט'), אין כל כ"ה
טפחים שאין הארץ
אובלת טפה. וכן הוא
אומר ויהי הירמוגים
תשעים וששה [רוחה],
ואומר כל הרמוגים מאה
עלהם כבה סביב, אי
אפשר לומר מאה שכבר
נאמר תשעים וששה ואי
אפשר לומר [תשעים
וששה שכבר נאמר מאה,
אומר מעתה ארבעה
בלוויי ככותל ותשעים
וששה רגלין מבחוץ]. איך
יחזקו [חלון] עגול צריך
(שיש) [שיהא] בהיקפו
כ"ד טפחים ומתן ב'.

רבינו חננאל

זה הבית הקרוב לה נעשה
בית שער לחצר זו וזה
הבית נעשה בית שער
לחצר זו ונמצא שני
הבתים היצויצונו בחי
שער ואין עירוב.
כתבתי הדר בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו אסור,
והאמצעי הוזה ליה בית שמניחין בו עירוב כי צרכין עירובין שתי
חצירות, וקיימא לן כל בית שמניחין בו עירוב אין צריך ליתן פת, נמצאו ג' הבתים וב' חצירות ויצאין בעירוב אחד של
חצר. בדיק להו רחבה לרבנן, כלומר אם הן בקיין בהילכות עירובין. שתי חצירות ושתי חורבות של אחרים ביניהן זה בא
מחצירו דהו החורבה הסמוכה לחצירו, ונתן עירובו בחורבה (שכיחי צהלה) [נאחרת], וכן בא זה מחצירו דהו החורבה
הקרובה לחצירו ונתן עירובו בחורבה האחרת קנו עירוב או לא קנו עירוב. ואמר ליה לא קני עירוב ממה נפשך, אי הני
חורבות כל חיה הויא בית שער לחצר הסמוכה לה, הנותן עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב. ויהי חורבות
בתין ניתנו נמצא כל אחד מטלטל בחורבה הסמוכה לה בבית דלא מערב, דהא (של) [כל] חדר מינייהו לא יחב עירוביה אלא
בחורבה הסמוכה לחצירה. ואומינן מיכר ספיאק הוא מאי שנא מדרבא דאמר א' לשנים צאו ועירבו עליו כו'. ודחינן הכי
השתא התם בין השמשות וספק יום וספק לילה וספק (ה)עירוב (עירוב) כשר. הכא או לתרווייהו בית שער [או לתרווייהו
בית], אבל לגבי האי בית שער ולגבי האי בית לא. הדרן עלך הדר

טפחים ומשהו בתוך י', שאם ירבענו נמצא משהו בתוך י' ומקצתו בתוך י' מערבין שנים ואם
רצו מערבין אחד תנינא להא דת"ר כולו למעלה מו' ומקצתו בתוך
עשרה כולו בתוך י' ומקצתו למעלה מו' מערבין שנים ואם רצו
מערבין אחד השתא כולו למעלה מו' ומקצתו בתוך י' אמרת מערבין
שנים ואם רצו מערבין א' כולו בתוך י' ומקצתו למעלה מו' מיבעיא * זו
ואצ"ל זו קתני א"ר יוחנן חלון עגול צריך שיהא בהיקפו עשרים וארבעה
טפחים ושנים ומשהו מהן בתוך י' שאם ירבענו נמצא משהו בתוך י' מכדי
כל שיש בהיקפו שלושה טפחים יש בו ברוחבו טפח בתיסור סניא
הני
מרוצע ד' על ד'. כל חלון עגול בתחתית אמעמיתו נמוך ומאמצעיתו לכאן ולכאן הוא מגביה והולך ונריך לזה שיהו שני טפחים ומשהו אורח
מהיקפו בתוך י' מאמצעו לכאן טפח ומאמצעו לכאן טפח ועוד משהו דמי מרצעין ליה מדליקין ליה מיניה שני טפחים מן ההיקף עגול
שצין קרן לקרן לכל ד' דסתמין להו ומוקמין לה אריבעה ונמלא אותו משהו הנשאר בסוף * * על פני רוחב חלון כדאמר לקמן (ע"ב) רבועא מגו עגולא
פלגא צבית לדליי כלומר חצי מדה הנותרת צביעו ריבוע העגול עליו והיקף המרובע ט"ו נמלא העגול רצה עליו ח' הרי צ' טפחים לכל ד':
הני

(א) חסד כאל וכו' שיהא י' יוס' אומר אין כו' כ"ה אומר רימוגים תשעים מאה על השכס סביב א' אפשר לומר מאה שכבר נאמר וכו' אמור מעתה ארבעה ככותל ותשעים וששה נראה לקמן רבינו נראה דל"ל
שמה יסתמו טפחים לא יסאי מקצת ממללו על חלון אחר שירבעו בתוך י' לא י' יעילן לעברו כאחד הפיך הולך וכו'.